

Frigang

Strgjfl. § 20. Frigang

Kriminalomsorgen kan gi innsatte tillatelse til å delta i arbeid, opplæring, program eller andre tiltak utenfor fengsel dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler mot det, og det ikke er grunn til å anta at innsatte vil unndra seg gjennomføringen av straffen.

Etter lovbestemte trekk kan arbeidslønnen kreves overført til kriminalomsorgen. Fengselet kan deretter trekke innsatte i arbeidslønnen for oppholdet ved frigang. Satsene fastsettes av Kriminalomsorgsdirektoratet. Dersom innsatte selv er ansvarlig for innkjøp og tilberedning av egen kost, skal det ikke trekkes for dette. Departementet kan gi forskrift om innsattes dekning av oppholdsutgifter under frigang, herunder hvilke kostnadselementer det kan trekkes for og beregningen av kostnadene. Departementet kan også gi forskrift om hvordan kriminalomsorgen og innsatte kan disponere resten av arbeidslønnen etter at oppholdsutgiftene er trukket.

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for frigangen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på forhånd.

Endret ved lov 29 juni 2007 nr. 83 (ikr. 1 nov 2007 iflg. res. 12 okt 2007 nr. 1138), 16 des 2016 nr. 98 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 16 des 2016 nr. 1604).

Forskriften § 3-14. Frigang

Frigang kan først påbegynnes etter en sammenhengende frihetsberøvelse på minst 4 måneder. Domfelte må i tillegg ha gjennomført minst 1/3 av straffetiden.

Frigang skal som hovedregel ikke tilstås for et lengre tidsrom enn 1 år. Frigang til undervisning kan likevel tilstås i inntil 2 år dersom undervisningen er ledd i en samlet utdanningsplan.

Bestemmelsene ovenfor kan fravikes når særlige og tungtveiende grunner foreligger. Innvilgelse av søknad om dispensasjon kan gis av nærmeste overordnede nivå.

Frigang til egen eller nære pårørendes virksomhet innvilges ikke. Det samme gjelder frigang til selskaper hvor domfelte har eller har hatt betydelige eierinteresser eller viktige verv.

Samtidig med at frigang iverksettes skal domfelte gjøres uttrykkelig oppmerksom på bestemmelsene om kontroll med frigang.

Forskriften § 3-15. Arbeidsavtale ved frigang. Arbeidslønn

Ved frigang til arbeid skal kriminalomsorgen påse at det blir inngått arbeidsavtale mellom domfelte og arbeidsgiver.

20.1 Alminnelig bestemmelse om frigang

Som hovedregel skal frigang innvilges på dagtid på ukens hverdager, eller begrenses til noen timer et par kvelder i uken. Dersom det dreier seg om et begrenset antall utganger, bør det vurderes om korttidspermisjoner kan anvendes i stedet for frigang. I særlige tilfeller hvor frigang ikke kan gis på dagtid, kan det gis dispensasjon for kveldsskole. Eventuell dispensasjon kan gis av vedtaksorganet selv. Det kan ikke gis adgang til arbeid på kveldstid.

Bestemmelsene om når frigang kan påbegynnes og varigheten av frigangen, jf. forskriften § 3-14, første og annet ledd, kan unntaksvis fravikes når særlige og tungtveiende grunner foreligger. Dette kan være tilfelle når det foreligger et særskilt rehabiliteringsbehov for de helt unge innsatte. Det bør imidlertid unngås at innsatte blir gående svært lenge i en frigangssituasjon og at det legges opp til en for rask progresjon i straffegjennomføringen. Det bør unngås at eventuell utdanning er avsluttet i lang tid før forventet løslatelse og at innsatte blir stående uten noe tilbud. Likhets hensynet skal tillegges vekt.

Eventuell dispensasjon innvilges av overordnet nivå. Vedtak om avslag på søknad om dispensasjon treffes av leder av fengsel, eventuelt direktør på regionalt nivå, dersom det er direktør på regionalt nivå som ellers har avgjørelsesmyndighet i saken, jf. straffegjennomføringsloven § 6 og punkt 2.2. i retningslinjene.

20.2 Sviktfarevurdering

Søknad om frigang innvilges bare dersom det etter en konkret vurdering anses sikkerhetsmessig forsvarlig. Frigang skal ikke innvilges dersom det er grunn til å anta at innsatte vil begå nye straffbare handlinger, unndra seg straffegjennomføringen ved å utebli etter arbeid- eller skoletidens slutt, bryte vilkår eller på annen måte misbruke frigangen.

Det kreves ikke alminnelig sannsynlighetsovervekt (mer enn 50 %) for at misbruk vil finne sted. Det er tilstrekkelig at det er ”grunn til å anta” at det foreligger fare for svikt, dvs. at det foreligger en konkret mistanke om sviktfare.

Ved avgjørelsen skal det legges vekt på kriminalomsorgens totale kjennskap til vedkommende fra nåværende eller tidligere fengselsopphold, straffesakens dokumenter, tidligere kriminalitet mv. Det skal særlig legges vekt på den adferd innsatte hittil har vist under straffegjennomføringen, herunder hvordan tidligere utganger har forløpt. Vanligvis bør innsatte ha gjennomført flere permisjoner uten anmerkninger før frigang innvilges.

Frigang bør normalt foregå fra fengsel med lavere sikkerhetsnivå eller overgangsbolig. Bare unntaksvis kan frigang finne sted fra fengsel med høyt sikkerhetsnivå.

Det vises for øvrig til punkt 1.8 ovenfor.

20.3 Hensiktsmessighetsvurderingen

Frigang kan innvilges til arbeid, praktisk opplæring, undervisning, program eller andre tiltak utenfor fengsel dersom tiltaket kan bidra til å forebygge kriminalitet og styrke innsattes tilpasningsevne og rehabilitering.

Det skal legges vekt på innsattes behov og ses hen til i hvilken utstrekning vedkommende vil kunne nyttiggjøre seg og bygge videre på tiltaket etter løslatelse. Dersom det søkes om frigang til arbeid eller skole, skal det legges vekt på hvilken utdanning og arbeidserfaring innsatte har fra tidligere og om frigangen vil kunne bidra til at han etter løslatelse får innpass i det ordinære arbeidsmarked. Det skal legges vekt på innsattes alder, forhistorie, hvor lenge han har gjennomført fengselsstraff, motivasjon mv.

Frigang bør fortrinnsvis gis i den utstrekning kriminalomsorgen selv ikke har et tilsvarende tilbud.

20.4 Særlig om utenlandske innsatte

Innsatte uten norsk statsborgerskap som er besluttet utvist eller som har mottatt forhåndsvarsel om utvisning skal, som hovedregel ikke innvilges frigang.

20.5 Sikkerheten

Før eventuell søknad unntaksvis innvilges, skal sikkerheten vurderes nøye. Faren for unndragelse fra straffegjennomføringen ved at innsatte forlater landet skal særlig tas i betraktning. Ved avgjørelsen skal det ses hen til lengden av gjenstående straffetid, innsattes tilknytning til landet gjennom eventuelle familieforhold, hvor lenge han har oppholdt seg i landet, type kriminalitet mv.

20.6 Hensiktsmessigheten

Ved frigang til arbeid skal det alltid undersøkes om innsatte har gyldig arbeidstillatelse.

Ved vurdering av søknad om frigang til skole, eventuelt praktisk opplæring, program mv. skal det legges vekt på om innsatte vil kunne fullføre opplæringen før løslatelse. Det skal også ses hen til om opplæringen vil gi kompetanse som er anvendelig i innsattes hjemland og i hvilken grad han for øvrig kan nyttiggjøre seg tiltaket.

20.7 Kontroll med frigang

Vedtaksorganet skal påse at det, før frigang iverksettes, inngås skriftlig avtale mellom fengselet og vedkommende arbeidsgiver, skole mv. for å sikre at frigangsavtalen etterleves og at fengselet blir gjort kjent med eventuelle brudd på avtalen.

Arbeidsgiver, skole mv. skal gjøres kjent med at vedtak om innvilgelse av frigang kan omgjøres dersom innsatte begår straffbare handlinger, unndrar seg straffegjennomføringen, bryter vilkårene for frigang eller på annen måte misbruker frigangen. Det samme gjelder dersom det er grunn til å anta at misbruk vil finne sted. Arbeidssted, skole mv. skal anmodes om straks å underrette fengselet dersom det oppstår situasjoner som vil kunne anses som misbruk av frigangen, for eksempel dersom innsatte ikke møter frem til fastsatt tid eller på annen måte viser dårlig oppførsel.

Så langt det er praktisk mulig bør fengselet foreta stikkprøvekontroll med uanmeldte besøk på arbeidsplass, skole mv. Tilsatte bør i disse tilfeller opptre i sivilt antrekk.

20.8 Arbeidsavtale ved frigang. Arbeidslønn

Ved frigang til arbeid skal vedtaksorganet påse at det inngås arbeidsavtale mellom innsatte og arbeidsgiver.

Arbeidslønnen skal, etter at lovbestemte trekk er foretatt, overføres til fengselet. Hvor mye av lønnen som skal trekkes for innsattes opphold, avgjøres etter nærmere bestemmelser, fastsatt av Kriminalomsorgsdirektoratet. Dersom den innsatte selv står ansvarlig for innkjøp og tilberedning av egen kost, skal det ikke foretas trekk for dette.

Det resterende beløp avsettes på egen rentebærende konto som disponeres av fengselet og den innsatte i fellesskap. Dersom innsatte ønsker det, kan pengene settes inn på en (ikke rentebærende) konto i fengselet.

Foruten til dekning av nødvendige kost- og reiseutgifter, bør kontoen i utgangspunktet benyttes til nødvendige økonomiske forpliktelser, slik som utgifter til bolig og eventuell forsørgelsesbyrde, samt løslatelsesforberedende tiltak.

For innsatte som har frigang til skole eller deltar i programvirksomhet, utbetales dagpenger etter ordinære satser, og det skal i utgangspunktet ikke foretas trekk for opphold. Dersom vedkommende mottar skolepenger, stipendier eller lignende, avgjør leder av fengselet om trekk skal foretas. I de tilfelle hvor innsatte selv kjøper og tilbereder sin mat, skal det utbetales et passende beløp i kostpenger.

Når det gjelder utgifter i forbindelse med frigang, vises for øvrig til pkt. 8 i rundskriv I-11/2000 utgitt av Justisdepartementet og Sosialdepartementet.

Innsatte skal gjøres kjent med bestemmelsene i dette punkt i forbindelse med at frigangsavtale inngås.